

Quantitatius

Aquest comentari, de fet, hauria de dur el títol següent: la pronominalització dels mots quantitatius. Volem dir, no la seva representació per mitjà de pronoms febles, sinó el seu ús com a pronoms neutres. Hi ha un cas contrari ben conegut de tothom, el que és constituït per l'ús indegut, considerat totalment incorrecte, i originat per la influència del castellà, de *res* en lloc de *gens*, en frases com «No tinc res de pa» o «Aquesta maleta no pesa res», per *No tinc gens de pa* i *Aquesta maleta no pesa gens*. Però considerant a la inversa la relació entre *gens* i *res*, ens podem adonar que és precisament l'existència de *res* el que barra el pas a un possible ús pronominal de *gens*, i són així impensables frases com «No han fet gens» o «No aconseguen gens». En canvi, els altres mots quantitatius, com *bastant*, *força*, *gaire*, *poc*, *tot*, *més*, *menys*, *molt*, etc., sense unes formes pronominals amb les quals es pugui establir una relació de significat anàloga a la que hi ha entre *gens* i *res*, demostren una certa tendència a la pronominalització, com si la llengua procurés evitar en alguns casos l'ús de les locucions pronominals que supleixen la inexistència d'aquests pronoms: *força coses*, *gaire coses*, *més coses*, etc. (Comparem *No hi veu gens* i *No veu res* amb *No hi veu gaire* i *No veu gaires coses*.) I, pel cap baix, hi ha dos termes quantitatius als quals ja és reconegut l'ús pronominal: en primer lloc, *tot*, que pot exercir totes les funcions sintàctiques (amb el reforç del pronom feble *ho* quan fa de complement acusatiu), i també *molt*, amb un ús, però, molt més limitat.

Si analitzem la funció que *molt* exerceix en les oracions *Ha treballat molt per la causa* i *Ha fet molt per la causa*, podem arribar fàcilment a la conclusió que en la primera fa d'adverbi (quantitatiu) i en la segona de pronom; i ho demostra la comparació amb les oracions de sentit oposat: *No ha treballat gens per la causa* i *No ha fet res per la causa*. Aquest ús pronominal de *res* correspon al que li reconeixen el Diccionari Fabra i el de l'Enciclopèdia, que donen l'exemple *Ha fet molt de no res*. Però al costat de *Ha fet molt per la causa* i *No ha fet res per la causa*, no semblen pas impossibles oracions com *Ha fet bastant per la causa*, *Ha fet força per la causa*, *No ha fet gaire per la causa*, *Ha fet més (que tu) per la causa*, etc., en què els mots quantitatius haurien d'ésser considerats termes pronominals.

Albert Jané